

Bc. Lenka Mervová

Adjektiva v postnominální pozici bez doplnění / Uncomplemented postnominal adjectives

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, diplomová práce, srpen 2016, 67 stran + příloha + CD

Posudek vedoucí práce

Diplomová práce Lenky Mervové si klade za cíl zmapovat výskyt nedoplněných adjektiv v pozici za řídicím jménem na korpusových datech, a to zejména se zřetelem na možnosti vyhledávání jevu v korpusu, zastoupení lexémů v této pozici a jejich případnou typologii.

Teoretická část (Kapitola 2) práce se detailně zaměřuje na vybrané aspekty zkoumané konstrukce: popisuje strukturu NP, charakterizuje adjektivum z morfologického a sémantického hlediska, jakož i z hlediska jeho syntaktického uplatnění. Holé adjektivum v postpozici je chápáno jako třetí funkce adjektiva, vedle funkce atributivní a predikativní. Výčet podmínek běžně identifikovaných pro užití adjektiva za řídicím členem NP je založen zejména na CGEL a Matthews (2014). V oddíle 1.8 je pak podán přehled vývoje pozice a morfologie adjektiva v angličtině v souvislosti s jeho pozicí.

Kapitola 3 představuje podrobně metodologii a terminologii práce s BNC, včetně komentářů k taggování, kterému se autorka věnuje proto, aby bylo možné si udělat obrázek o možnostech excerptce z BNC. Materiál pro vlastní analýzu je založen na dotazu, který extrahuje sekvenci podstatné jméno + adjektivum + sloveso (tím se omezí výskyt adjektiv ve funkci Co) s výsledkem 6.413 konkordančních řádků, které představují základní hrubý materiál, který musel být následně manuálně zpracován tak, aby byly vyřazeny irelevantní řádky. Autorka podrobně katalogizuje případy, které nejsou relevantní, a dělí je do dvou skupin: na ty, kde adjektivum nemá vztah ke jménu (např. špatně tagy či případy typu *context sensitive*), a na skupinu, kterou představují sekvence s Co, existenciální či absolutní konstrukce – zde se vynořují nesnadné otázky, jak nakládat s existenciální konstrukcí (str. 38), stejně jako chápání některých kombinací sbs. + adj. ve *with* konstrukcích. Obě tyto skupiny představují spolu téměř 28% případů, což v praxi znamená, že dotaz poskytl autorce 4.627 relevantních řádků. Na základě této kapitoly se jako zcela zásadní pro formulaci dotazu ukazuje vyloučení substantiv uvozených velkým písmenem.

Kapitola 4 podává přehled třídění získaného vzorku 4.627 konkordančních řádků, obsahujících celkem 219 typů adjektiv, z nichž však prvních nejzastoupenějších 25 typů představuje téměř 91% výskytů. Autorka následně dělí získané příklady na jednotlivé kategorie – v tabulce 22 na str. 45 by bylo třeba názvy kategorií zopakovat, či uvést alespoň odkaz na jejich seznam. Téměř dvě třetiny dat představují název společnosti či výrobku, apod. - zde se opět ukazuje potřeba vyloučit z korpusového dotazu velká písmena, která by podstatně snížila počet konkordančních řádků, se kterými je třeba manipulovat. Proč je zařazeno do O2 *questions spiritual* (str. 47)? Třetí skupinu (O3) představují adjektiva následující jméno, jemuž předchází číslovka (*twenty carriages long*) – patří sem konstrukce *eight months pregnant* (str. 48) nebo jde spíše o elipsu?

V kategorii O4 představující lexikalizované užití postpozice typu *present* se opět připomíná otázka *there* či *with* konstrukce v případě *the schools having no pupils absent*. (str. 48). Jak ukazují

příklady typu *interested* či *necessary* zařazené do této kategorie, je opravdu obtížné využívat stávajících popisů a klasifikací, neboť u některých těchto případů připadá v úvahu onen *latent complement* (str. 49-50). Autorce je třeba přiznat, že si je vědoma působení různých aspektů zároveň a při klasifikaci do běžně uváděných skupin si stanoví jejich hierarchii. (Str. 53 - *feature central* je spíše apozice: *Some of the vowels that are (-close , -open) are central and some are not; the feature central would identify ...*)

Oddíl 3.2.8 představuje případy, které nebylo snadno do předem daných kategorií zařadit, jako v případech poeticky motivovaného slovosledu. Další možnou skupinou jsou adjektiva postmodifikující jména s vágním významem (*things, matters* – tzv. general nouns), blíží se neurčitým zájmenům, která by jistě měla tvořit kategorii vyžadující zvláštní pozornost – lze sem zařadit *questions spiritual*? Do skupiny adjektiv s adverbialním významem (O10) by snad šlo zařadit i *opposite*. Poslední skupinu zhruba 30 případů, kde nebyl vysledován zvláštní vzorec, mohla autorka bohatěji ilustrovat (jsou však k dispozici v příloze).

Všechny analyzované příklady a jejich třídění jsou přiloženy ve formě excelové tabulky na CD.

Celkově je nutno říci, že práce svůj cíl bezesporu splnila. Autorka v souladu se zadáním práce přistoupila k materiálu ze široka tím, že předem nestanovila příliš omezujících kritérií pro excerpci dat z korpusu. Její ruční třídění a popis vyloučených případů tak poslouží dalšímu zkoumání v tom smyslu, že jednak bude možné korpusové hledání zúžit, a jednak bude třeba se vyrovnat s některými teoretickými otázkami. Zpracován byl úctyhodný počet konkordančních řádků (několik tisíc) a autorka nám tak umožnila získat představu o zastoupení zkoumaného jevu v korpusu a zároveň provedla dílčí inventarizaci lexémů v této funkci, včetně zjištění poměrů typ/token u jednotlivých podskupin. Je zřejmé, že tento úkol sám o sobě představuje velké sousto, což pravděpodobně vedlo k tomu, že klasifikace a popis některých příkladů v závěrečné části práce již nebyly provedeny s pečlivostí, která je patrná v předchozích fázích. Co se týká ustavení možných kategorií, bude vyžadovat více kvalitativně orientované popisy, neboť je zřejmé, že se zde může střetávat působení různých vlivů, ať už etymologie, analogie, pragmatiky, požadavků koheze či informační struktury.

Po jazykové a technické stránce je práce zpracována na vysoké úrovni, avšak s výjimkou závěrečných pasáží a českého resumé, které vykazují známky časové tísně.

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Bc. Lenky Mervové kritéria kladená na diplomové práce jednoznačně splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *velmi dobře* či *výborně*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 31. srpna 2016